

anden Side. Der gives en Del Menneſter, der have den beſynderlige Gene, at de ikke deres Lanfer en ſaa kunſtig Form, at det er høiſt vanſtelligt endog for et fuldt udviklet Menneſte at forſtaa Meningen deraf. Hvis det nu ſkulde hende, at en Skolelærer havde denne Egenſkab, ſaaledes at Børnene ikke kunde faae nogen Mening ud af hans Underviſning, ſaa kunde det godt føre til, at Forholdet blev noget tolt. Det er af den Slags Ting, ſom man ikke ſaaledes kan forhindre. Men der er jo mangfoldige Beviſer paa, at der indenfor Statsſkolens Omraade exiſterer gode Forhold. Hvor ofte ſe vi ikke, at denne eller hin Skolelærer har faaet Næderſgaver fra ſit Skoledistrikt ſom Paakjønneſe for lang og niðkjær Virkſomhed? Det er jo et ikke ſjelbent Fænomen, og det beviſer dog, at Forholdet kan være godt ogſaa indenfor Statsſkolens Omraade. Det er alſaa ikke Inſtitutionen ſom ſaadan, der bør bære Skylden for, at Forholdet ikke er ſaa godt alle Steder, ſom det kunde være, men det er rent perſonlige Grunde, og tror det ærede Medlem virkelig, at, naar vi ſit Friſkolerne i ſtort Omfang, Forholdene da vilde blive ſaa gode, ſom man nu tror at turde haabe? Jeg er bange for, at det vilde viſe ſig at være en ſtor Kluffeſe. Jeg tror, at en ſtor Del Friſkolelærere allerede nu friſte en temmelig kummerlig Tilværelſe, og at den med Aarene vil blive endnu ringere; og at dette vil have ſine uheldige Virkninger paa Skolen og Underviſningen kan ſikkert ikke ſlaa fejl. Det ærede Medlem fra Ribe mente ogſaa, at det var farligt at have en ſaadan Statsſkole organiseret ſom den, vi have haft her i Landet. Naar, der er da Gudſfelov ikke aſtkommet ſaa ſtore Farer derved, og det er, ſaavidt mig bekjendt, heller ikke Statsſkolen, der har den ſtørſte Andel i det Nære, der har viiſt ſig i Skolelærerſtanden i de ſenere Aar; denne Side af Lærernes Virkſomhed ligger viſnok udenfor Statsſkolens egentlige Omraade. Men naar det ærede Medlem troede at kunne henviſe os til Forholdene i Slesvig, for at vi kunne faae et Billede af, hvad Statsſkolen kunde bruges til, og ſagde, at, naar man ſaae, hvad Myndighederne der kunde bruge Statsſkolen til, maatte vi være bange for at oprette en Statsſkole, vil jeg dog ſpørge det ærede Medlem, om han tror, at de Myndigheder, ſom raade i Slesvig, virkelig ſkulde have været i Forlegenhed for at faae deres Billie ſat igjennem, ſelv om der havde været luttet Friſkoler i Slesvig? Nei, jeg er overbeviiſt om, at man vilde have vidſt at behandle diſſe med ſamme Sethed, ſom man har behandlet Statsſkolen, naar man har ſaadanne Midler til at ſætte ſin Billie igjennem, ſom de der herſkende Autoriteter have. Af det Henſyn tror jeg alſaa ikke, at man behøver at være bange for at vedligeholde Statsſkolen. De Herrer mene, at det er et Kardinalpunkt, hvorledes Lærerne vælges, og hvorledes de

aſtkediges. Jeg er ogſaa af den Mening, at det har ſtor Betydning, og jeg er heller ikke uvillig til at gaa med til en Omordning af Forholdene i Retning af at overlade til Skoledistrikternes Beboere, hvor man har flere Skoledistrikter i en Kommune, ved Hjælp af ſaadanne Negler, ſom man maatte kunne blive enig om, at udøve den Myndighed med Henſyn til Lærernes Antagelſe, ſom Sogneraadene hidtil have haft. Men det kan dog ikke negtes, at det er en ganſke reſpektabel og paakjønneſesværdig Indflydelse, ſom Sognene gjennem Sogneraadene have paa Skolelærerembedernes Beſættelſe, og man maa ikke paafaa, at det alene er Sogneraadet, ſom har denne Myndighed, ſom det kan ſkalte og valte med efter Behag. Nei, der gaar altid en Tid forud for et Embedes Beſættelſe, og i denne Tid drøftes i hele Sognet Spørgsmaalet om, hvem der nu ſkal kaldes til at være Lærer, og i denne Tid danner der ſig altid en Mening i Sognet, ſom Sogneraadet ikke uden videre kan ſtille ſig uafhængig af, og ſom det i de fleſte Tilfælde heller ikke forſøger paa at gjøre. Det, ſom de ærede Medlemmer tilſigtede, har man allerede, om ikke paa Papiret ſaa dog i Virkeligheden i mange Tilfælde. Jeg ſkal dog indrømme, at det ikke altid er Tilfældet, at man faar den Nytte af denne Rettighed, ſom er tilſigtet ved Lovens Beſtemmelſe, men det er ſom ofteſt, fordi man gjør en urigtig Anvendelſe af den Ret, ſom er tiltænkt Sogneraadet. Thi derſom man ſætter ſig til Opgave at ville have en beſtemt Perſon ind i Embedet af et andet Henſyn end netop det, at han er den værdigſte, dygtigſte og meſt tjenlige af dem, ſom ſøge, og man ſaa for at naae ſin Henſigt opſtiller Andre, om hvilke man mener, at de ere mindre værdige, kunde det jo let hende, at Autoriteterne, Kaldelſesmyndighederne, spillede Vedkommende det Puds at give dem Gn, ſom de ſlet ikke havde pſiſket. Naar den Maade kan det jo nok ſe, at man ikke faar den fulde Nytte af den Rettighed, ſom er tiltænkt Sogneraadet efter Loven. Men gjør man den Anvendelſe af ſin Indſtillingsret, ſom er den, jeg tror, er ment, nemlig, at man mellem Anſøgerne vælger de tre beſte og indſtiller dem ſaaledes, at man kan ſige ſig ſelv, at man i Grunden kan være lige godt tjent med, hvilken af dem man faar, ſaa er man ſikker paa ikke at blive ſtuffet. — Jeg vil endnu tillade mig at gjøre en Bemærkning med Henſyn til Lærernes Aſtkedigeſe. Det er en Bemærkning, hvorved Sagen bliver ſet fra en noget anden Side, end der hidtil har været fremme. Saaledes ſom Forholdene ere, er det virkelig en Hemsko for vort Skolevæſen og en Gene for mangen gammel Skolelærer, at han ikke kan faae ſin Aſtked, naar han begjærer den, fordi der ikke er Midler til Raadighed til at pensionere ham. Følgen bliver da i mange Tilfælde, at mangen gammel Lærer bliver ſiddende og faar en Annodning om